

Grunnlovsforslag 41

(2015–2016)

Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Kjersti Toppe og Helge Thorheim

Dokument 12:41 (2015–2016)

Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Kjersti Toppe og Helge Thorheim om ny § 111 første ledd (de marine ressurser)

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til at fisket har vært kystfolkets levebrød i tusener av år. I 1728 omstøtte Kongen i København en dom avsagt på Jæren i 1725 av sorenskriver Ulrik Leth. Sistnevnte hadde avgjort at hummerfisket utenfor Vedøen var privat eid. Kongen la til grunn at saksøkerne – som var «indrullerede søfolk» og en del matroser – hadde fri adgang til dette fisket. En annen løsning, tilføyde Kongen, dersom dommen følges, ville den «drage den onde suite efter sig, at mange tusinde Mennesker betaget det, hvorved de baade have havt, bør og kan have deres brød» også i fremtiden, «befales herved at dommen bliver at ophæve og det maa staae supplicanterne og Andre frit for at fiske hummer».

Forslagsstillerne viser til at det i dag ikke er tvil om rettstilstanden om kystfolkets rett til de marine ressurser. Den ble formulert på følgende måte av en enstemmig næringskomité i Innst. O. nr. 73 (2000–2001) Innstilling frå næringskomiteen om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (spesielle kvoteordninger) s. 2 sp. 2):

«Komiteen viste då til fellesmerkningen i Innst. O. nr. 38 (1998–1999) der det heiter at:

‘Komiteen vil påpeke at fiskeressursene *tilhører det norske folk, i fellesskap*. [Forslagsstillernes utheving] Det er derfor i utgangspunktet ingen enkeltpersoner eller selskaper som kan gis evigvarende eksklusive rettigheter til vederlagsfritt å høste av og tje-

ne på disse ressursene, mens andre stenges ute fra å delta i fisket.’ Komiteen meiner dette skal liggja til grunn også i framtida».

Forslagsstillerne viser til at dette er fulgt opp av Stortinget i havressurslova, som i § 2 fastsetter følgende:

«Dei viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg.»

Som det presiseres i Ot.prp. nr. 20 (2007–2008) Om lov om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova):

«Fiskeressursene representerer en nasjonal formue, som staten skal forvalte ved årlige fordelinger ut fra overordnede mål. Den enkelte reder har således ikke en kvoterett selv om han har en konsesjon til å drive et bestemt fiske. Kvote tildeles normalt for ett år, men kan om nødvendig endres i løpet av året, f.eks. av ressurshensyn».

Fisket – og synet på dette – som en nasjonal formue har fått støtte hos Høyesteretts flertall i plenumssaken om «evigvarende kvoter» inntatt i (Volstad-saken, H.R. plenumsdom i Rt. 2013 s. 1235, avsnitt 67). Retten la avgjørende vekt på at fisket var fellesskapets eiendom og at den private fisker som er tildelt kvoter, ikke har privat eiendomsrett til disse:

«Etter deltakerlover § 12 kan fiske med trål bare utøves etter spesiell tillatelse i samsvar med de bestemmelser som til enhver tid er fastsatt i eller i medhold av lov».

Dette er uttrykk for det grunnleggende prinsippet at utøving av fiske ikke er en rettighet [for enkeltpersoner], men er avhengig av tillatelse fra offentlig myndighet.

Rettstilstanden er klar, visse former for fisket krever et offentligrettslig fritak fra forbud mot fiske, og bekrefter at fisket tilhører folket i Norge.

Grunnet uheldig praksis over en rekke år har et system med omsetning av kvoter sammen med fartøy fått utvikle seg. Selv om dette trolig er utilsiktet, har konsekvensene blitt at fiskere har måttet betale dyrt for å komme inn i fisket. Iht. Senterpartiets utkast til partiprogram 2017–2021 (s. 22) skal de som har blitt tvunget til slikt kjøp for å kunne drive sin næring, komme skadesløse ut av uføret. Det er forslagsstillerens forutsetning at de dette har skjedd med skattemessig må få avskrive verdiene slik at de over en 10–15-årsperiode står i null. De vil deretter kunne tildeles gratis til kommende generasjoner fiskere.

Prinsippet omfatter også høsting og bruk av andre marine ressurser slik det fremgår av havressurslova § 2. Staten har forvalteransvaret. Fiskere og andre utnyttende av marine ressurser som tildeles konsesjoner og kvoter får disse som bruksrett, som faller tilbake til fellesskapet ved pensjonsalder eller ved opphør av næringsvirksomhet ved f.eks. død, oppnådd pensjonsalder, overgang til annet yrke etc. Forslagsstiller foreslår at dette hevdvunne rettsprinsipp, som er grunnleggende for Norge og eksistensen av den norske stat, må grunnlovsfestes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Alternativ 1:

Ny § 111 første ledd skal lyde:

De marine ressurser tilhører det norske folk i fellesskap. Ingen private kan eie eller selge høstingsretten. Ingen kan for evig og alltid ekskluderes fra høstingsretten.

–

Dei marine ressursane høyrer til det norske folket i fellesskap. Ingen private kan eige eller selje høstingsretten. Ingen kan bli fråteken høstingsretten for evig og alltid.

Alternativ 2:

Ny § 111 a skal lyde:

[Som alternativ 1]

Alternativ 3:

Ny § 112 a skal lyde:

[Som alternativ 1]

30. september 2016

Per Olaf Lundteigen

Janne Sjelmo Nordås

Kjersti Toppe

Helge Thorheim

Referert i Stortingets møte 30. september 2016.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Olemic Thommessen

president